

Kalervo Lappalainen

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Kullanhuuhdentalupahakemus

Hakija: Kalervo Lappalainen

Muut hakijat: Petri Lappalainen, Sami Lappalainen

Vireilletulopvm: 15.10.2013

Täydennyspvm: 18.10.2013, 9.12.2013

Etuoikeuspvm: 9.12.2013

Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 4 luvun 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla Kalervo, Petri ja Sami Lappalaiselle kullanhuuhdentaluvan lupatunnuksella HL2013:0039. Tällä luvalla jatketaan valtauksen KaivNro 8717 voimassaoloa.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa säädetyt edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdentaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 1,5 ha

Alueen nimi: Hirvikumpu

Sijainti: Inari, Lemmenjoen kansallispuisto, Morgamoja, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa. Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2).

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on

lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Lupamääräykset

Päätöksen voimassaolo:

Kullanhuuhdentalupa on voimassa kolme vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 65 §.

Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika luvan voimassaolon jatkamiselle, koska kullanhuuhdonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoja tai haittaa, että luvan voimassaoloaikaa olisi lyhennettävä.

Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa lapiokaivun suorittamiseen lupa-alueella.

Perustelut: Lupahakemuksen mukaisesti

Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhtojan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se täyttää jatkuvasti turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu. Kullanhuuhdentalupa ei oikeuta pitämään lupa-alueella kullanhuuhdontoimintaan kuulumattomia rakennuksia, rakennelmia, laitteita tai muuta tavaraa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Kullanhuuhdentaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdentaluvan haltijoiden on talven ajaksi luiskattava kaivukuopat ja merkittävät ne hyvin tai peitettävä kuopat. Alueelle ei saa jättää myöskään puiden väliin viritettyjä naruja tai köysiä.

Perustelut: Kullanhuuhdentaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle eikä muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa.

Alue kuuluu Sallivaaran paliskunnan alueeseen. Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä vähennetään kullanhuuhdonnasta poronhoidolle aiheutuvia haittoja erityisellä poronhoitoalueella.

Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on huolehdittava, ettei luvan mukaisesta toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

Perustelut: Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kultanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle eikä muille lähistöllä olevien alueiden käyttötärpeille haittaa tai vahinkoa.

Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaiselinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan lupamääräyksissä. Uuden lain myötä kultanhuuhdonta-alueen suurin mahdollinen koko pieneni seitsemästä hehtaarista viiteen hehtaariin. Tämän seurauksena kultanhuuhdontalupien keskikoko tulee pienenemään ja toiminnan yhteisvaikutus vähenemään.

Kullanhuuhdonta koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsittelyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kultanhuuhdonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsittelyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kultanhuuhdonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kultanhuuhdonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kultanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennaisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Vakuus

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on asetettava 1400 euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 107 §

Vakuus määräytyy kaivumenetelmän ja alueen ominaisuuksien perusteella.

Alueella harjoitetaan lapiokaivua ja alue ei ole helposti saavutettavissa.

Ilmoitus kultanhuuhdonta-alueen maastotöistä

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

Jälkitoimenpiteet

Kun kultanhuuhdentalupa on rauennut tai peruutettu, on kultanhuuhdontaluvan haltijoiden saatettava kultanhuuhdonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kultanhuuhdontaluvan haltijoiden on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijoiden on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §.

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdonta koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvan haltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

Rakentaminen

Kullanhuuhdontalupa ei oikeuta rakentamiseen.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §. Lupahakemuksessa ei ole haettu lupaa rakentaa kullanhuuhdonta-alueelle lain tarkoittamia rakennuksia

Maastoliikenne

Kullanhuuhdonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Perustelut: Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Inarin kunnan ilmoitustauluilla. Hakemus on ollut nähtävillä 24.2.2014 saakka. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 24.2.2014.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sallivaaran paliskunnalle 23.1.2014
Sallivaaran paliskunnan lausunto 7.3.2014

Sallivaaran paliskunta vastustaa Kalervo Lappalainen & co. kullanhuuhdonta- ja valtaushakemusta HL 2013/0039 HIRVIKUMPU

Perustelut: ko valtaushakemus on alueeltaan niin laaja että se ulottuu korkealle rinteille Morgamojan molemminpuolin . Pohjoispuoleisella rinteellä alue ulottuu paliskuntamme kuljetus-siulan sisäpuolelle. Tämä kuljetussiula on sama josta on mainintoja jo aikaisemmin tänä vuonna laatimissamme lausunnoissa, koskien kullanhuuhdontalupahakemuksia, kuten HL2013:0060 ja HL2013:0011. Tämän lausunnon perusteet ovat myös samat kuin edellä mainituissa tapauksissa. Tässä kohdassa siula ylittää Hirvikurun joka on myös hyvin jyrkkäreunainen ja vaikeakulkuinen siksi siula on tehty mahdollisimman leveäksi ,jotta porojen kuljettaminen onnistuisi. Mainitaan vielä että kyseistä siulaa pitkin kuljetaan kaikki paliskuntamme protokat syksyisin ja talvisin Hirvassalmelle erotusta varten sekä luetut eloporot takaisin talvilaitumille Jäkäläpään ja Kietsimävaarojen alueille. Siula on myös kesäisin käytössä kuljettaessa protokkia Hirvassalmelle vasanmerkitykseen. Taustaa: Sallivaaran paliskunta rakensi 80-luvulla alueelleen laidunkiertoaidan, johon haettiin lupa Metsähallitukselta ja jonka kanssa tehtiin myös vuorasopimus maapohjasta aidalle . Tämä aita erottaa paliskunnan kesä- ja talvilaitumet ja lisäksi toimii ohjausaitana kuljettaessa erotusta varten kerättyjä protokkia yli vaikeakulkuisen Lemmenjoen kanjonin ja sen sivuhaarojen. Ennen laidunkiertoaidan rakentamista protokat oli kuljetettava kiertäen ympäri Lemmenjoen yläjuoksun. Tämä reitti oli erittäin pitkä. Se oli sekä poroille, että promiehille erittäin raskas reitti, koska väliltä ei löydy sellaista maastoa jossa tokkaa olisi voitu pitää yön ja pimeän ajan paimentamalla koossa. Tätä reittiä kuljettaessa tokka oli ajettava yhden päivän aikana Hirvassalmelle erotukseen.

Tämä laidunkiertoaita on länsipäästään yhteydessä Suomen ja Norjan väliseen poroesteaitaan ja itäpäästään Hirvassalmen erotusaitaan maantien 955 varressa, n. 59km Inarista Kittilän suuntaan. Aita on peruskorjattu 2000-luvun alussa jolloin se siirrettiin Morgamojan seudulla hieman parempikulkuiseen kohtaan ylittämään Heikkilänoja, Morgamoja ja Hirvikuru sellaisesta paikasta missä ei olisi kaivantoja tai rakennelmia. Tavoitteena oli parantaa porojen kuljetusmahdollisuuksia. Tässä onnistuttiinkin hyvin, mutta tarvittiin vielä aita toisellekin puolelle jotta protokat eivät pääsisi leveämään ja hajoamaan niitä kuljettaessa ihmiselle vaikeakulkuisissa kanjonimaastoissa.

Niinpä suunniteltiin n. 8km pitkä ohjausaita jonka länsipää olisi Petronellan kukkuloilla ja itäpää Lemmenjoen kanjonin itärinteellä. Ohjausaita linjattiin laidunkierroaidan suuntaisesti sijoittuen sen eteläpuolelle 100m-500m etäisyydelle siitä. Aidan tekemiseen haettiin lupa Metsähallitukselta ja se rakennettiin v. 2004. Tämä kahden rinnakkaisen aidan muodostama siula on toiminut erittäin hyvin ja on mahdollistanut paliskuntamme poroerotusten toteuttamisen aikaisin syksyllä jolloin porot ovat hyväkuntoisia ja painavia.

Voikin perutellusti todeta että siula on parantanut teuraspainoja ja sitä kautta myös taloudellista tulosta, mutta ennen kaikkea se on parantanut porojen hyvinvointia.

Lopputoteamus: Porotokan ajaminen siulassa on erittäin herkkää koska poro on arka luonnoneläin ja ahdistettuna se on erityisen varuillaan eikä mene eteenpäin jos se kokee maaston epävarmaksi tai vaistoaa etupuolellaan olevan esteen. Siulassa vaukkoontunutta porotokkaa on yleensä mahdoton ihmisten hallita ja se pyrkii aina palaamaan takaisinpäin löytääkseen reitin ulos aitauksesta. Mikäli ajatellaan että kyseinen kullanhuhdentalupa olisi hakemuksessa esitetyn mukaisesti myönnetty, siellä olisivat toiminnalle tyypilliset kaivannot, mahdolliset rakennelmat, laitteet ja asumukset. Tämänkaltaiset asiat poro kokisi esteeksi ja pelkäisi niitä. Tästä on kokemusta lännempänä saman aidan varresta Jäkäläpään Miessijoen alueelta, jossa on samankaltaista toimintaa ja kaivantoja. Kyseinen kullanhuhdentalupa toteutuessaan ja toiminnan laajentuessaan myös haetun alueen pohjoisosaan, vaikeutuisi tämän siulan käyttö ja se haittaisi Sallivaaran paliskunnan poronhoitoa erittäin paljon. Todetaan vielä että hakija Kalervo Lappalainen ei ole ollut paliskuntaan missään yhteydessä selvittääkseen kullanhuhdentalupahakemuksessa mainittuja poronhoitoa koskevia tietoja. Vaadimme että asiasta järjestetään tarvittaessa poronhoitolain 53§.ssä säädetty neuvottelu. Liitteenä kartta johon laidunkierroaita ja siihen liittyvä ohjausaita (siula) selvityksineen on merkitty.

2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sallivaaran paliskunnalle 13.3.2014
Sallivaaran paliskunnan lausunto 23.4.2014 hakijan 13.3.2014 jättämän selityksen jälkeen:

Sallivaaran paliskunnan poroisäntä on ilmoittanut 23.4.2014 sähköpostitse, että hakemus on korjattu pienemmäksi eikä se yllä enää siulaan saakka joten paliskunta ei vastusta sitä.

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 23.1.2014
Metsähallituksen lausunto 17.2.2014

LAUSUNTO

Haettu alue sijaitsee Lemmenjokeen pohjoisesta laskevan Morgamojan varrella Lemmenjoen kansallispuistossa Inarin kunnassa. Lappalaisilla on samalla alueella 16.6.2014 päättyvä valtaus 8717/1.

Haetulta alueelta ei tällä hetkellä tunneta uhanalaisten lajien esiintymiä. Alue kuuluu Natura 2000-alueeseen Lemmenjoen kansallispuisto, FI1300201, ja sisältää EU:n luontodirektiivin Liitteen 1 luontotyyppiä Luonnonmetsät (priorisoitu luontotyyppi), Luonnontilaiset jokireitit sekä Pikkujoet ja purot. Kullanhuhdentalupahakemuksen sisälle jäävien luontotyyppien osuus kaikista Lemmenjoen kansallispuiston em. luontotyypeistä jää hyvin vähäiseksi.

Toiminnan kohdistuessa suunnitellulle alueelle puron läheisyyteen ei sen voida katsoa pienentävän merkittävästi em. luontotyyppien pinta-alaa tai heikentävän merkittävästi niiden luonnontilaa Lemmenjoen kansallispuistossa.

Lappalaisilla on nykyisellä valtausalueella 8717/1 pystyssä kaivukauden aikana useita laavurakennelmia. Mikäli jotakin/joitakin niistä on tarkoitus pitää pystyssä ympärivuotisesti, on sitä varten hankittava erikseen lupa.

Suunniteltu kullanhuuhdonta-alue kuuluu Lemmenjoen kulta-alueeseen. Alue on maakuntakaavassa huomioitu maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY), johon kuuluu kullankaivuajoista kertovia rakennuksia ja rakennelmia. Suunnitellulta kullanhuuhdonta-alueelta (Hirvikumpu) ei tunneta muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita, mutta koska näitä alueita ei ole kokonaan kartoitettu, voi niitä siellä olla. Huuhdonta-alueen lähin tunnettu muinaisjäännöskohde on Morgamojan pohjoispuolella, missä Hirvikurun kaakkoispuolelta ja retkeilyreitit eteläpuolelta on kartoitettu lähes 100 pyyntikuopan järjestelmä tasaiselta kankaalta. Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäännos, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ muinaisjäännöksen kohdalta heti keskeytettävä ja työn johdon viipymättä saatettava asia Museoviraston tietoon tarpeellisia toimenpiteitä varten.

Metsähallitus pyytää Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa muistuttamaan kaivajaa seuraavista asioista mahdollisen kullanhuuhdontaluvan myöntämisen yhteydessä:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä aiheuttavaa mineraalainesta eikä ravinteita. Maa-ainesten pääsy alapuoliseen vesistöön voidaan estää riittävällä veden kierrätyksellä ja saostusaltailla.
- Mahdollisille rakennuksille/rakennelmille on hankittava etukäteen luvat. Kaivutyöhön liittyvä majoittuminen ja muu toiminta tulee tapahtua kullanhuuhdonta-alueen sisäpuolella.
- Kaivukauden päättyessä on jyrkät kaivantojen reunat luiskattava. Reunat on myös merkittävä maastoon riittävän näkyvästi. Näillä toimenpiteillä parannetaan maaston muiden käyttäjien turvallisuutta ja estetään vahinkoja.
- Maapuiden keruu polttopuuksi ei ole sallittua Lemmenjoen kansallispuistossa.
- Metsähallituksen kanssa on sovittava mm. seuraavista asioista:
  - o Pystypuiden kaataminen on kielletty. Mikäli kullanhuuhdonta-alueella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon.
  - o Maastoajoneuvoilla liikkuminen vaatii Metsähallituksen luvan.

Metsähallitus katsoo, että kullanhuuhdontaluvan saaja on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja/tai kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista.

4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Inarin kunnalle 23.1.2014

Inarin kunnan teknisen johtajan lausunto 6.2.2014

Hakemus kohdistuu alueelle, jolla ei ole voimassa oikeusvaikutteista kunnallista kaavaa tai muuta maankäyttösuunnitelmaa

Inarin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto 29.1.2014

Pienimuotoisenkaan toiminta ei saa aiheuttaa lainkaan maa-aineksen kulkeutumista luonnonuomaan. Ylijäämävesien hallinta tulisi ensisijaisesti tehdä imeyttämällä. Saostamalla selkeyttämisessä veden saaminen täysin kirkkaaksi on osoittanut vaativan niin pitkiä aikoja tai niin suuria allastilavuuksia, että niihin käytännössä ei aina ole mahdollisuuksia.

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 23.1.2014

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 4.2.2014.

Haettava kullanhuudonta-alue sijaitsee Inarin kunnan alueella, Morgamojan ja Hirvikurun yhtymäkohdassa. Kullanhuudonta-alue sijoittuu Lemmenjoen kansallispuistoon. Kyseessä on jatkoaikahakemus valtaukselle 8717/1.

Haettavalla kullanhuudonta-alueella ei ole tiedossa olevia rauhoitettujen tai uhanalaisten lajien esiintymiä. Jos alueelle sijoittuu luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen lajien, uhanalaisten lajien ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä, on huudontatoiminta järjestettävä siten, että siitä ei aiheudu luonnonsuojelulaissa kiellettyä seurausta luonnonsuojelulain 29 ja 47§:ssä rajatuissa kohteissa, 49§: 1 momentissa tarkoitetulla lisääntymis- ja levähdyspaikoilla sekä noudatettava eläin- ja kasvilajien rauhoitussäännöksiä. Tietoa näistä on saatavissa Metsähallituksen luontopalveluilta, mikäli alueen luontotyyppiä ja lajistoa on inventoitu.

Lemmenjoen kansallispuiston alue on lähes samalla rajauksella liitetty myös Euroopan Unionin Natura 2000-suojelualueverkostoon. Kansallispuiston osalta huudontaluvissa on otettava huomioon kansallispuistoa koskevat lait ja asetukset, puiston hoito- ja käyttösuunnitelma sekä puiston järjestyssääntö. Kansallispuistosäännöksissä Lemmenjoen kansallispuistossa on sallittu perinteinen kullanhuudonta tietyin rajoituksin.

Keskeisimmät luontotyypit, joihin Lemmenjoen Natura-alueella harjoitettavalla kullankaivulla on ilmeisiä vaikutuksia, ovat Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit sekä pikkujoet ja purot. Luontodirektiivin priorisoituihin luontotyyppiin (borealiset luonnonmetsät, aapasuot ja puustoiset suot) kullankaivutoiminnalla ei ole merkittävää heikentävää vaikutusta, mikäli toimitaan turvemaiden ulkopuolella. Muihin Natura-luontotyyppiin, subarktisiin salix-pensaikkoihin sekä vaihettumisoihin ja rantasoihin heikentävää vaikutusta voi olla, mikäli kaivaminen kohdistuu suoraan näihin luontotyyppiin tai kaivetuista maa-aineksista suurten kevät- ja kesätulvien seurauksena aiheutuu liettymistä kasvipeitteelle (sammalet, putkilokasvit).

ELY-keskus katsoo, että toiminta haettavalla kullanhuudonta-alueella ei merkittävästi heikennä Lemmenjoen kansallispuiston Natura-alueen suojeluperusteena olevia

luontotyyppejä tai lajien elinympäristöjä. Näin ollen luonnonsuojelulain 65§:n mukaista Natura-arviointia ei tarvitse tehdä.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma, vesiensuojelu

Hakemuksen kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmassa on lyhyesti kuvattu vesiensuojelullisia toimia. Selvitys on hyvin yleispiirteinen eikä siinä tarkemmin ilmene miten ehkäistään mahdollisia ympäristöhaittoja, mm. humuksen ja kiintoaineksen kulkeutumista vesistöön ottaen huomioon myös tulva-aikaiset virtaamat. Huuhdottavan aineksen käsittely tulee järjestää siten, että samentumista aiheuttavan humuksen ja kiintoaineksen joutuminen vesistöön estetään myös tulva-ajat huomioon ottaen.

Mikäli alueella on lähteitä, on niiden luonnontilan muuttaminen kielletty vesilain nojalla. Tämä tulee ottaa huomioon kullanhuuhdonta-alueella.

Kalatalous

Haetulla kullanhuuhdonta-alueen vesistöllä on kalataloudellinen merkitys kalojen oleskelualueena, kulkureittinä ja myös kutu- ja poikastuotantoalueena. Huuhdonnassa tuleekin huomioida edellä mainitut asiat ja näin ollen kiinnittää huomioita siihen, että puronvarsi pensaineen ja puustoineen säilytetään mahdollisimman hyvin.

6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 23.1.2014
Saamelaiskäräjien lausunto 20.2.2014

Saamelaiskäräjien yleiskannanotto ei-koneellisiin kullankaivulupiin saamelaisten kotiseutualueella

Saamelaiskäräjien hallitus on kokouksessaan 7.6.2012 päättänyt, että se ei lähtökohtaisesti vastusta vanhan kaivoslain (503/65) nojalla myönnettyjen valtauslupien myöntämistä kullanhuuhdontaluviksi. Uudet kaivoslain mukaiset kullanhuuhdontahakemukset tulee kuitenkin käsitellä kaivoslain §:n 38 ja §:n 50 mukaisesti.

Saamelaiskäräjien hallituksen em. päätökseen sisältyvän linjauksen mukaisesti saamelaiskäräjät ei lähtökohtaisesti vastusta kullanhuuhdontalupien (lapiokaivu) myöntämistä sellaisille alueille, joilla jo ennestään on harjoitettu kullankaivutoimintaa. Myönnettävien lupien mukainen toiminta kohdistuisi sellaisille alueille, jotka eivät alueella harjoitetun aiemman toiminnan vuoksi pääasiassa ole enää luonnontilaisia, ja joiden käyttäminen edelleen kullankaivutoimintaan ei näin ollen aiheuttaisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, mukaan lukien saamelaisten perinteiset elinkeinot ja niiden modernin harjoittamisen muodot. Lupaehdoissa tulee todeta, että kaivukuoppia ei tule liputtaa, koska ne ovat turvallisuusriski poroille. Kaivukuopat tulee merkitä muulla tavoin selkeästi maastoon.

Uuden kaivoslain 38 §:n soveltaminen

Lupaviranomaisen tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen ja hakijan kanssa malminetsintäluvan, kaivosluvan tai kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Kaivoslain nojalla myönnettävien lupien mukaisesta toiminnasta saamelaisten oikeuksille aiheutuvat vaikutukset johtuvat saamelaiskäräjien käsityksen mukaan suurelta osin siitä, että kaivutoiminnan seurauksena aina syntyy ympäristövaikutuksia, jotka taas välillisesti vaikuttavat alueen saamelaisväestön edellytyksiin alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan näiden ollessa erityisellä tavalla luontosidonnaisia.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan uuden kaivoslain 38 §:n em. yleislauseke lainsäätäjän tarkoittamassa mielessä tarkoittaa käytännössä, että Tukesin tulisi kaivoslain mukaisia lupia myöntäessään kaikissa myönnettävien lupien lupaehdoissa soveltaa kriteereitä, jotka kussakin yksittäistapauksessa pienentäisivät mahdollisia ympäristövaikutuksia ja näin saamelaiselinkeinoille aiheutuvia muita haittoja mahdollisimman tehokkaasti. Saamelaiskäräjät ehdottaakin, että Tukes kaivosviranomaisena soveltaisi käytännön osoituksena uuden kaivoslain 38 §:n vaikutuksien huomioimisesta jatkossa myönnettäviin lupiin ympäristöoikeuden ja –hallinnon BAT (best available technique) ja BEP (best environmental practice) –periaatteita. Periaatteiden käytännön soveltamiseksi Tukesin tulisi selvittää mitä ”parhaan käytettävissä olevan tekniikan” ja ”ympäristön kannalta parhaan käytännön” sovellukset käytännössä ovat kulloinkin käsillä olevassa lupa-asiassa ja edellyttää niiden soveltamista.

Edellä kuvattujen periaatteiden soveltaminen tarkoittaa käytännössä myös sitä, että Tukesin tulisi edellyttää luvan hakijoilta nykyistä laajempaa ja yksityiskohtaisempaa kuvausta käytettävistä menetelmistä, tekniikoista ja suunnitellusta toiminnasta kokonaisuutena, sisältäen myös konkreettisen arvion vaikutuksista, joita suunnitelluilla toimenpiteillä tulee olemaan luontoympäristöön. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan hakemuksia, joissa toiminnan ympäristövaikutuksia ei ole kuvattu lainkaan, kuten useiden hakemusten kohdalla on asian laita, ei tulisi sellaisenaan hyväksyä, koska kaivutoiminnalla aina on jonkinasteisia vaikutuksia luontoympäristöön. Toisaalta vaikutusten kuvaaminen edes pääpiirteittäin luo pohjan sen arvioimiseksi, millainen vaikutus näillä luontoympäristön muutoksilla voi olla saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksille.

Vasta, kun edellä kuvatut asiat saadaan lupaprosessissa asianmukaisesti kuvattua, on BAT ja BEP –periaatteita mahdollista soveltaa. Toisaalta, kuten jo todettu, lupahakemuksista ei muilla sidosryhmillä ole edellytyksiä antaa oikeisiin ja riittäviin tietoihin perustuvaa

lausumaakaan, ellei em. lupaprosessin olennaisia vähimmäiskriteereitä erityisesti hakemuksen sisällön suhteen tarkisteta nykyisin voimassa olevasta käytännöstä.

Saamelaiskäräjät edellyttää, että nk. jatkolupa-asioissa lupamääräyksiä ei saa lieventää aiemman luvan ehdoista. Mikäli lupaehdot lievennetään, tulee Tukesin neuvotella asiasta saamelaiskäräjien kanssa kaivoslain §:n 38 mukaisesti.

Saamelaiskäräjät toteaa edelleen, että Tukesin toiminta kaivosviranomaisena saamelaisten kotiseutualueen kullanhuhdontaohjelmien käsittelyssä vaatii edelleen kehittämistä ja yhteistyötä saamelaiskäräjien kanssa, jotta kaivoslain §:n 38 edellytykset lupaprosessien osalta täyttyisivät. Tähän mennessä Tukes ei ole saamelaiskäräjille tullessa lausuntopyyntöissään käsitellyt lainkaan kaivoslain §:n 38 ja §:n 50 toimeenpanoa. Tukesin lausuntopyyntöissään käyttämä kieliasu: ”Ennen asian ratkaisemista Tukes varaa saamelaiskäräjille mahdollisuuden selvittää hakemusten mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaan kieltään ja kulttuuriaan, harkita mahdollisten haittojen vähentämistä ja ehkäisemiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä ottaa kantaa saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n säädettyjen neuvottelujen tarpeellisuuteen” ei ole kaivoslain §:n 38 mukainen, eikä luo edellä esitetyllä tavalla riittäviä edellytyksiä todelliseen vaikutustenarviointiin.

Kaivoslain 38 §:n tarkoitus hallituksen esityksen mukaan

Kaivoslain §:n 38 mukaan lupaviranomaisen tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen ja hakijan kanssa malminetsintäluvan, kaivosluvan tai kullanhuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Hallituksen esityksessä kaivoslaiksi (HE 273/2009vp) ohjataan tarkemmin §:n 38 soveltamista. Hallituksen esitys nimenomaisesti linjaa lupaviranomaisen tehtäväksi 1 momentin nojalla saamelaisten kotiseutualueella koskevia malminetsintä-, kaivos- ja kullanhuhdontalupahakemuksia käsitellessään selvittää luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat hyödyt ja haitat saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Hallituksen esitys korostaa lupaviranomaisen vastuuta asian selvittämisessä, vaikka edellyttää yhteistyötä saamelaiskäräjien kanssa. Tukes ei ole tähänastisessa toiminnassaan selvittänyt hakemusten vaikutuksia saamelaiskulttuuriin. Tämän vuoksi saamelaiskäräjät näkee lupaprosessien ja lupaedellytysten tarkistamisen edellä kuvatulla tavalla välttämättömäksi, jotta kaivoslain 38 §:n edellytykset tulisivat asianmukaisesti hoidetuksi lainsäätäjän tarkoittamalla tavalla.

Selvitystyössä ja lupaharkinnassa on edellä esitetyn lisäksi 1 momentin 1 kohdan mukaan otettava huomioon hakemuksessa tarkoitettun alueen läheisyydessä olevat vastaavat

voimassa olevat malminetsintäluvat, kaivosluvat tai kullanhuuhdontaluvat sekä alueella aiemmin harjoitettu toiminta, alueen luonnon tila ja toisen (2) kohdan mukaan, mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee. Nyt Tukes ei ole toimittanut kullanhuuhdonta-hakemusten mukana tietoa alueen läheisyydessä olevista vastaavista kaivoslain nojalla myönnettyistä luvista tai alueen ominaisuuksista yleisemmin, vaan on ainoastaan osoittanut asian selviävän internetistä löytyvien karttojen pohjalta. Lain §:n 38 mukaisessa selvitystyössä ja lupaharkinnassa on 1 momentin 3 kohdan mukaan otettava huomioon muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot (esimerkiksi metsätalous) hakemuksessa tarkoitetulla alueella ja sen läheisyydessä. Tukesin on selvitettävä kaivoslain mukaisesti alueen muut käyttömuodot ja toimitettava olennainen tieto kootusti lausuntopyyntöjen yhteydessä nähtäväksi.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Lausunnoissa esitetyt seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Hakijan selitys

Hakijalta on pyydetty selitys Sallivaaran paliskunnan lausunnon johdosta 10.3.2014. Hakija on toimittanut kaivosviranomaiselle uuden aluerajauksen 13.3.2014. Rajauksessa olemassa olevaa aluetta on pienennetty.

Päätösmaksu

Päätösmaksu 550 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Rovaniemen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitusajaksi on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta

sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille ja paliskunnalle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätöksen antamisesta kuulutetaan alueen kunnan ilmoitustaululla.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (636/2013)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Pasi Molkoselkä, puh. 029 5052 133, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Terho Liikamaa
Kaivosyli-insinööri

Pasi Molkoselkä
Ylitarkastaja

LIITTEET Liite 1. Valitusosoitus
Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)
Liite 3. Ohjeet vakuuden asettamiseen
Liite 4. Panttaussitoumus

TIEDOKSI Inarin kunta
Lapin ely-keskus
Metsähallitus
Saamelaiskäräjät
Sallivaaran paliskunta

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä.

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

